

Становище

на Центъра за оценка на риска по хранителната верига относно оценка на здравния риск за потребителите, свързан с установено наднормено съдържание на пропамокарб в суров зелен грах с произход от България

1. Правно основание

Регламент (ЕО) № 396/2005 на Европейския парламент и на Съвета от 23 февруари 2005 година, относно максимално допустимите граници на остатъчни вещества от пестициди във и върху храни или фуражи от растителен или животински произход и за изменение на Директива 91/414/ЕИО на Съвета

Регламент (ЕО) № 1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 година, относно пускането на пазара на продукти за растителна защита и за отмяна на директиви 79/117/ЕИО и 91/414/ЕИО на Съвета

2. Цел

Оценка на риска за консуматора, във връзка с взета за целите на официалния контрол проба суров зелен грах, анализирана в Централна лаборатория за химични изпитвания и контрол (ЦЛХИК) към Българска агенция по безопасност на храните и установено наднормено количество от пестицида пропамокарб.

3. Идентификация на опасността:

Взета е проба от суров зелен грах, с произход България.

Според изпитвателен протокол № 686/08.07.2021 г., издаден от ЦЛХИК са получени незадоволителни резултати за пестицида пропамокарб – 0,051 мг/кг при норма 0,01 мг/кг.

4. Характеристика на опасността:

Активното вещество **пропамокарб** е карбаматен фунгицид, употребяван за специфичен контрол на Oomycetes и ефективен срещу *Phytophthora* и *Pytium* spp. Използва се при патогени, развиващи се в почва, корени и листа, причинени от оомицетни гъби. Прилага се чрез напояване или пръскане.

Пропамокарб е системен фунгицид, със защитно действие, който се абсорбира от корените и листата и се пренася в цялото растение. Инхибира липидната синтеза. Прилага се при декоративни и зеленчукови растения, тютюн, картофи, ягоди, краставици, маруля.

По отношение на хората, пропамокарб може да причини слабо дразнене на кожата и ендокринни проблеми – слабо увеличава действието на ароматаза и производството на естрогени.

Разрешен е за употреба в ЕС, съгласно Регламент (ЕО) № 1107/2009.

5. Оценка на състоянието в България:

В България има разрешени няколко продукта за растителна защита (ПРЗ) на база активното вещество пропамокарб, съгласно „Списък на разрешените за предлагане на пазара

и употреба продукти за растителна защита“ на Българска агенция по безопасност на храните¹:

- ИНФИНИТО СК Байер България ЕООД - Удостоверение № 547- ПРЗ - 2/11.08.2014 г. Заповед №РД 11- 1939/02.10.2018 г., Заповед №РД 11- 1963 от 25.08.2020 г. Валидно до: 30.07.2022 г. – при картофи, краставици, тиквички, тикви, пъпеши, дини, салата, зеле, карфиол, броколи;
- ПРОПЛАНТ 722 СЛ Ариста ЛайфСайънс Бенелюкс Спрл., Белгия Разрешение № 01105-ПРЗ5/04.09.2020 г. Заповед № РД 09- 790/28.12.2002 г. Заповед №РД 11- 1666/06.11.2015 г., Заповед №РД 11- 1569 от 07.07.2020 г. Заповед №РД 11-1990 от 27.08.2020 г. Валидно до: 31.07.2021 г.² – при домати, пипер, праз, лук, чесън, зеле, краставици, корнишони, тиквички, ряпа, репички, целина, марули, краставици, пъпеши;
- ПРОКСАНИЛ/ АКСИДОР Ариста ЛайфСайънс Бенелюкс Спрл., Белгия Разрешение № 01191-ПРЗ-5/10.03.2017 г. Заповед № РД 11- 1086/14.10.2013 г., Заповед №РД 11- 943/29.05.2015 г., Заповед №РД 11- 643/19.04.2016 г., Заповед №РД 11- 1296/19.07.2016 г. и Заповед №РД 11- 418/02.03.2017 г. Заповед №РД 11- 1296/19.07.2016 г., Заповед РД 11- 1492/30.07.2019 г. Валидно до: 31.08.2021 г. – при картофи и домати;
- РИВАЛ Агрива АД, България Разрешение № 01520- ПРЗ-2/01.04.2019 г. Заповед №РД 11- 2173/25.10.2017 г. Заповед №РД 11- 179/22.01.2019 г. Заповед №РД 11- 592/ 19.03.2019 г., Заповед №РД 11-591 /19.03.2019 г. Валидно до: 31.07.2020 г. – при домати и цветя;
- РИВАЛ ДУО Агрива АД Разрешение №01645- ПРЗ-2/01.04.2019 г. Заповед № РД 11- 2371/22.11.2018 г., Заповед №РД 11-591 от 19.03.2019 Валидно до: 31.07.2020 г. – при картофи.

Прави впечатление, че нито един от продуктите, съдържащи активното в-во пропамокарб не е разрешен при култура грах.

6. Оценка на експозицията:

Центърът за оценка на риска по хранителната верига извърши оценка на експозицията за консуматорите от наличието на пестицида пропамокарб в суров зелен грах, посредством прилагането на PRIMo модела версия 3.1, на Европейския орган по безопасност на храните, при което се установи следното.

Дългосрочната експозиция е определена на базата на изчисления теоретичен максимален дневен прием (TMDI): установено е, че TMDI е 0.0% от допустимата дневна доза (ADI), което означава, че дозата не е превишена. Острата експозиция на база изчисления IESTI 1 (международно оценен краткосрочен прием) като % от острата референтна доза (ARfD): установеният IESTI е 0.2% от острата референтна доза за деца и за възрастни, което показва, че краткосрочният прием не превишава ARfD за консуматорите.

Като цяло, не е установен риск за консуматорите от наличието на пестицида пропамокарб в суров зелен грах.

7. Характеристика на риска/Заключение:

Въз основа на извършената оценка на риска с помощта на модела PRIMo, се установи, че не е налично превишаване на токсикологичните референтни стойности за прием на пестицида пропамокарб, поради което не се идентифициран риск за консуматора.

¹ <https://www.bfsa.bg/userfiles/files/RZ/Reg/2021/Fungicide%205.pdf>

² Срокът на разрешението се продължава до приключване на процедурата по подновяване

В България няма разрешени ПРЗ при култура грах, на база а.в. пропамокарб. Наличието на пестицида в изследваната проба суров зелен грах може да се дължи на нерегламентирана употреба на продукти или на непреднамерено попадане, вследствие третиране на съседни култури.

Изготвил:

д-р Ирена Богоева

нач. отдел ЗРХЗХ, дирекция ОРХВ